

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 12.10.2026

Av. Mahmut TANAL
YENİ Parti Şanlıurfa Milletvekili

Şanlıurfa'nın Suruç ilçesinde artan tarımsal üretim maliyetleri ve finansman güçlükleri karşısında çiftçilerin desteklemelerden ne ölçüde yararlanabildiği, hak edilen ödemelerin zamanında yapılıp yapılmadığı ve desteklerin fiilen üretimde kullanılıp kullanılmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır.

5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesinde, tarımsal destekleme programlarının finansmanı için bütçeden ayrılacak kaynağın gayrisafi millî hasılanın yüzde birinden az olamayacağı açıkça düzenlenmiştir. Bu yasal yükümlülüğün yerine getirilmesi kadar ayrılan kaynakların hak sahiplerine ulaşması, borçlara mahsup edilmesi nedeniyle amacından uzaklaşmaması ve fiilen üretim yapan çiftçilerin desteklerden yararlanabilmesi de önem taşımaktadır.

Anayasa'nın 45'inci maddesi uyarınca tarımsal üretimin ve üreticilerin korunmasına yönelik tedbirlerin alınması devletin sorumluluğundadır.

Bu bağlamda;

1. 2023, 2024, 2025 ve 2026 yıllarında tarımsal destekleme programları için Türkiye genelinde bütçeden ayrılan, tahakkuk eden ve fiilen ödenen tutarlar programlar itibarıyla nedir? Şanlıurfa ve Suruç'taki hak sahipleri için tahakkuk eden ve ödenen tutarların dağılımı nedir? Hak edildiği hâlde henüz ödenmeyen desteklerin tutarı ve bekleyen çiftçi sayısı kaçtır?
2. 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesindeki yüzde birlik asgari kaynak yükümlülüğünün hesabında 2023-2026 yılları için hangi gayrisafi millî hasıla büyüklükleri esas alınmıştır? Bütçeden ayrılan tarımsal destekleme kaynaklarının bu büyüklüklere oranı yıllar itibarıyla yüzde kaçtır? Hesaplamaya hangi harcama kalemleri dâhil edilmektedir? Yüzde birlik sınırın altında kalan yıl bulunmakta mıdır; varsa oluşan kaynak farkı ne kadardır ve bu farkın giderilmesi için hangi işlemler yapılmıştır?
3. Suruç'ta 2023-2026 döneminde tarımsal destekleme başvurusu yapan çiftçi sayısı kaçtır? Başvuruların kaçını kabul edilmiş, kaçını reddedilmiş ve kaçını sonuçlandırılmamıştır? Ret gerekçelerinin Çiftçi Kayıt Sistemi kayıtları, üretim planlaması şartları, belge eksikliği, başvuru süresi ve diğer nedenlere göre dağılımı nedir? Ret kararlarına yapılan itirazların kaçını kabul edilmiştir?
4. Aynı dönemde Suruç'ta destekleme ödemeleri ilan edilen veya mevzuatta öngörülen ödeme takviminden sonra gerçekleştirilen kaç çiftçi bulunmaktadır? Gecikmelerin destek programlarına göre süreleri ve tutarları nedir? Ödeme gecikmelerine ilişkin kaç şikâyet yapılmış, bunların kaçını incelenmiş ve hangi idari işlemler gerçekleştirilmiştir?

5. Suruç'ta tarımsal destekleme ödemelerinin kredi, sulama veya diğer borçlara mahsubu ya da çiftçinin hesabına aktarıldıktan sonra borç tahsilatı nedeniyle kullanılamaması konusunda Bakanlığınıza kaç şikâyet ulaşmıştır? Ödemenin yapılmasından önceki mahsup işlemleri ile banka hesabına aktarıldıktan sonraki tahsilatlar bakımından uygulanan hukuki dayanaklar nelerdir? Kaç işlem incelenmiş, kaçında mevzuata aykırılık tespit edilmiş ve ne kadar tutar iade edilmiştir?
6. Tarımsal destekleri borçlarına mahsup edilen veya hesaplarına aktarılan destekleri borç tahsilatı nedeniyle üretimde kullanamayan çiftçilerin yeni ekim dönemindeki tohum, gübre ve diğer girdi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hangi programlar uygulanmaktadır? Bu kapsamda Suruç'ta kaç çiftçiye, toplam ne kadar finansman veya destek sağlanmıştır?
7. Suruç'ta kiracı, ortakçı ve küçük ölçekli üreticilerin Çiftçi Kayıt Sistemi ve tarımsal desteklemelerden yararlanmasında kira sözleşmesi, arazi mülkiyeti, hissedarlık, kayıt ve üretim planlaması şartları nedeniyle kaç başvuru reddedilmiş veya sonuçlandırılmamıştır? Fiilen üretim yaptığı hâlde destek alamayan çiftçilerin durumunun giderilmesi için 2023-2026 döneminde hangi düzenlemeler yapılmış; halen çözilemeyen başvuru sayısı kaçtır?